

การศึกษาคาดการณ์ผลกระทบจากเขตเศรษฐกิจใหม่ตามแนวคลองไทย
ที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมและการโยกย้ายแรงงานใน 4 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย

นางสาวสุกฤตา วิชญนันท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4034-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1213388๖1

A STUDY ON ANTICIPATED IMPACTS OF THE THAI CANAL NEW ECONOMIC ZONE
ON INDUSTRIALIZATION AND LABOR MIGRATION
IN FOUR PROVINCES OF SOUTHERN THAILAND

MISS SUKRITTA VIDYANANDA

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics

Faculty of Economics
Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4034-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาคาดการณ์ผลกระทบจากเขตเศรษฐกิจใหม่ตามแนวคลองไทย
ที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมและการโยกย้ายแรงงานใน 4 จังหวัดภาคใต้ของ
ประเทศไทย

โดย

นางสาว สุกฤตา วิชาญนันท์

สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. พงศา พรชัยวิเศษกุล

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ปิตยานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงศา พรชัยวิเศษกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วรัญญา ภัทรสุข)

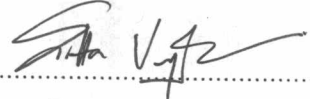
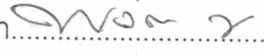
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อิศรา ศานติศาสน์)

สุกฤตา วิชญนันท์ : การศึกษาคาดการณ์ผลกระทบจากเขตเศรษฐกิจใหม่ตามแนวคลอง
ไทย ที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมและการโยกย้ายแรงงานใน 4 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย.
(A STUDY ON ANTICIPATED IMPACTS OF THE THAI CANAL NEW
ECONOMIC ZONE ON INDUSTRIALIZATION AND LABOR MIGRATION IN FOUR
PROVINCES OF SOUTHERN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. พงศา พรชัยวิเศษกุล,
163 หน้า. ISBN 974-17-4034-4

โครงการชุดคลองเชื่อมระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย ณ บริเวณคอคอตก
จ.ชุมพร ได้รับการศึกษาวิเคราะห์มาเป็นเวลานานกว่า 300 ปี แต่ยังมีข้อสรุปที่ชัดเจน เนื่องจากปัญหา
ความไม่แน่นอนของผลกระทบที่การชุดคลองดังกล่าวอาจมีต่อประเทศไทยในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม
และสิ่งแวดล้อม ในปี 2545 รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เสนอโครงการชุดคลองเส้นใหม่ชื่อ คลองไทย
ตาม แนว 9A ตัดผ่าน จังหวัดกระบี่ ตรัง พัทลุง และนครศรีธรรมราช โครงการชุดคลองไทยกระตุ้นให้นักวิชา
การแขนงต่างๆ กลับมาให้ความสนใจต่อผลดีและผลเสียของการชุดคลองเชื่อมมหาสมุทรแปซิฟิกและ
มหาสมุทรอินเดียอีกครั้ง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ วิเคราะห์และคาดคะเนผลกระทบของการชุดคลองไทยต่อภาค
อุตสาหกรรมและการโยกย้ายแรงงานใน 4 จังหวัดภาคใต้รอบแนวคลอง

ผลการศึกษาจากตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิต (ขนาด 26 คูณ 26) แสดงให้เห็นว่า การชุดคลองไทย
จะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจใน 4 จังหวัดดังกล่าวทั้งในภาคอุตสาหกรรมเบาและอุตสาหกรรม
หนัก สำหรับอุตสาหกรรมเบาที่ควรให้การส่งเสริม ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นปัจจัย
หลักในการผลิต อาทิเช่น อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ส่วนอุตสาหกรรมหนักที่ควรให้การส่งเสริม คือ
อุตสาหกรรมอศยวัตตุดิบที่ได้รับการขนส่งผ่านคลองไทย อาทิเช่น น้ำมันดิบ ดังนั้น อุตสาหกรรมการกลั่น
น้ำมันจึงควรได้รับการส่งเสริมในภาคนี้

การคำนวณจุดคุ้มทุนทางเศรษฐกิจจากผลตอบแทนการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม
รวมไปถึงค่าผ่านคลอง แสดงให้เห็นว่า โครงการชุดคลองไทย จะคืนกำไรในปีที่ 49 นับจากปีเริ่มชุดคลอง แทน
ที่จะเป็นปีที่ 58 ดังที่เคยมีการศึกษาคำนวณจุดคุ้มทุนทางการเงิน ซึ่งมีได้รวมผลตอบแทนการผลิตของ
ภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม ถึงแม้ว่า เขตเศรษฐกิจใหม่ที่จะเกิดขึ้นหลังการชุดคลองจะก่อให้เกิด
ความต้องการแรงงานในท้องถิ่นมากขึ้น ค่าความยืดหยุ่นของการโยกย้ายแรงงานภายในจังหวัดกระบี่ ตรัง
พัทลุง และนครศรีธรรมราช ระหว่างปี 2538 – 2544 ซึ่งให้เห็นว่า แรงงานที่จะเพิ่มขึ้นเพื่อสนองต่อการเติบโต
ทางด้านอุตสาหกรรม มีแนวโน้มที่จะมาจากการโยกย้ายแรงงานจากต่างจังหวัดหรือภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ
แทนที่จะเป็นการโยกย้ายแรงงานท้องถิ่นจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์..... ลายมือชื่อนิติ.....
ปีการศึกษา.....2546..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4485585329 :MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: THAI CANAL / KRA CANAL / INPUT-OUTPUT TABLE / INDUSTRIES / MIGRATION

SUKRITTA VIDYANANDA : A STUDY ON ANTICIPATED IMPACTS OF THE THAI CANAL NEW ECONOMIC ZONE ON INDUSTRIALIZATION AND LABOR MIGRATION IN FOUR PROVINCES OF SOUTHERN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PONGSA PORNCHEIWISESKUL, 163 pp. ISBN: 974-17-4034-4

The Kra Canal Project has long been a controversial topic in Thailand for the last 300 years. This visionary project was named after the Kra Isthmus, the narrowest land strip in Thailand, where a canal would be dug to provide a maritime waterway between the Pacific and the Indian Oceans. Unfortunately, political, economic, social, and environmental controversies surrounding this project ignited endless debates resulting in its long delay. In 2002, the government of Prime Minister Taksin Shinawatra proposed a new canal route (9A) cutting across Krabi, Trang, Pattalung, and Nakhon Sri Thammarat. Like its predecessor, the new project, known as the Thai Canal Project, stimulates manifold discussions and motivates multifarious researches. This thesis provides an analysis of the anticipated impacts of the Thai Canal on regional industries and labor migration in the four provinces.

The results of the input-output table (26 by 26 sectors) indicate that economic growth would simultaneously occur in both light and heavy industrial sectors after the construction of the canal. The light industries that should be promoted would be those based on abundant local resources such as agricultural products. The heavy industries that should be promoted would be those based on passing cargo such as crude oil.

After taking the production returns from both the industrial and agricultural sectors and the canal fee into consideration, the economic break-even point would occur in 49 years—9 years earlier than the financial break-even point, which excludes the two types of production returns. Although the emergence of the new economic zone would increase labor demand in the four provinces, the elasticity of labor migration of these provinces between 1995 and 2001 suggests that this demand would be fulfilled by labors from other parts of the country or from abroad rather than from within the region.

Field of study.....Economics..... Student's signature.....
Academic year.....2003..... Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลือของบุคคลที่มีพระคุณต่อผู้เขียนมากมาย นับตั้งแต่ รองศาสตราจารย์ ดร. พงศา พรชัยวิเศษกุล อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความเอาใจใส่ และให้คำแนะนำที่มีค่าอย่างยิ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ปิตยานนท์ รองศาสตราจารย์ วรัญญา ภัทรสุข และรองศาสตราจารย์ ดร. อิศรา ศานติศาสตร์ ผู้ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อช่วยตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณผู้มีพระคุณที่สำคัญ ได้แก่ บิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน ขอขอบคุณ คุณณรัฐ วิชญนันท์ ที่เป็นผู้จุดประเด็นหัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเป็นกำลังใจ และเป็นแรงกระตุ้นที่ดีเสมอมา นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณธานี ชัยวัฒน์ และ เพื่อน ๆ ที่คอยเป็นกำลังใจและให้คำปรึกษาต่างๆ แก่ผู้เขียนจนทำให้ผู้เขียนสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องใดๆ ผู้เขียนขออภัยแต่เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
ขอบเขตของการศึกษา.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมปริทัศน์.....	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1.1 ตารางปัจจัยการผลิต – ผลผลิต.....	8
2.1.2 หลักเกณฑ์การคำนวณหาค่าตัวทวิคูณ.....	12
2.1.3 หลักเกณฑ์การวัดผลกระทบไปด้านหน้าและด้านหลัง.....	16
2.1.4 การโยกย้ายแรงงานระหว่างภาคเกษตรกรรมกับภาคอุตสาหกรรม (Todaro Migration Model).....	17
2.2 วรรณกรรมปริทัศน์.....	22
2.2.1 การศึกษาด้านวิศวกรรม.....	22
2.2.2 การศึกษาด้านความมั่นคงของประเทศ.....	23
2.2.3 การศึกษาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม.....	24
2.2.4 การศึกษาด้านการเมืองระหว่างประเทศ.....	24
2.2.5 การศึกษาด้านเศรษฐกิจ.....	25
2.2.6 การศึกษาด้านการเงิน.....	25
2.2.7 การศึกษาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	27

สารบัญ (ต่อ)

3. คลองไทยและข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดรอบแนวคลอง.....	32
3.1 ตำแหน่งและที่ตั้งของคลอง.....	32
3.2 เส้นทาง 9A (กระบี่ – ตรัง – พัทลุง – นครศรีธรรมราช).....	37
3.3 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดต่างๆ รอบแนวคลอง 9A.....	38
3.3.1 จังหวัดกระบี่.....	38
3.3.2 จังหวัดตรัง.....	45
3.3.3 จังหวัดพัทลุง.....	54
3.3.4 จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	65
4. วิธีการศึกษา.....	83
4.1 แนวทางการศึกษาภาวะเศรษฐกิจโดยรวมแต่ละจังหวัด.....	83
4.2 แนวทางการวิเคราะห์ตารางปัจจัยการผลิต – ผลผลิต.....	84
4.2.1 ตัวทวิคูณผลผลิต.....	85
4.2.2 ตัวทวิคูณรายได้.....	86
4.2.2.1 ตัวทวิคูณค่าจ้างแรงงาน.....	87
4.2.2.2 ตัวทวิคูณส่วนเกินจากการดำเนินงาน.....	88
4.2.3 ตัวทวิคูณการจ้างงาน.....	88
4.2.4 ดรรชนีค่าความเชื่อมโยงการผลิต.....	89
4.3 แนวทางการวิเคราะห์การส่งเสริมอุตสาหกรรม.....	90
4.4 แนวทางการศึกษาผลได้ทางอ้อม.....	90
4.5 แนวทางการวิเคราะห์ด้านการโยกย้ายแรงงาน.....	92
สรุปวิธีการศึกษา.....	93

สารบัญ (ต่อ)

5. ผลการศึกษา.....	97
5.1 การวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมแต่ละจังหวัด.....	98
5.2 การวิเคราะห์ตารางปัจจัยการผลิต – ผลผลิต.....	100
5.2.1 การวิเคราะห์ตัวทวิคูณผลผลิต.....	101
5.2.2 การวิเคราะห์ตัวทวิคูณรายได้.....	103
5.2.2.1 ตัวทวิคูณค่าจ้างแรงงาน.....	103
5.2.2.2 ตัวทวิคูณส่วนเกินจากการดำเนินงาน.....	105
5.2.3 การวิเคราะห์ตัวทวิคูณการจ้างงาน.....	109
5.2.4 การวิเคราะห์ดัชนีค่าความเชื่อมโยงการผลิต.....	111
5.2.4.1 ความเชื่อมโยงการผลิตไปข้างหน้า.....	111
5.2.4.2 ความเชื่อมโยงการผลิตไปข้างหลัง.....	112
5.3 การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมอุตสาหกรรม.....	117
5.4 การศึกษาผลได้ทางอ้อม.....	121
5.5 การวิเคราะห์ด้านการโยกย้ายแรงงาน.....	137
6. สรุปและเสนอแนะ.....	140
สรุปและเสนอแนะ.....	140
ข้อจำกัดในการศึกษา.....	144
รายการอ้างอิง.....	145
ภาคผนวก.....	148
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	163

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่	หน้า
2.1 การคาดคะเนการเดินทางเรือชนิดต่างๆ ผ่านคลองกระ.....	26
3.1 แนวคลองต่างๆ ที่ได้รับการเสนอ.....	33
3.2 การศึกษาเปรียบเทียบแนวคลอง 2A 9A และ 5A.....	35
3.3 ประชากรโดยเฉลี่ย จำแนกตามสถานภาพแรงงาน จังหวัดกระบี่.....	44
3.4 ประชากรโดยเฉลี่ย จำแนกตามสถานภาพแรงงาน จังหวัดตรัง	53
3.5 จำนวนโรงงาน เงินทุน คนงาน ตามหมวดอุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง.....	60
3.6 จำนวนเลขหมายตามชุมสายต่าง ๆ จังหวัดพัทลุง ในปี 2545.....	62
3.7 สถานภาพเลขหมายเปิดใช้แยกประเภท จังหวัดพัทลุง.....	63
3.8 ประชากรโดยเฉลี่ย จำแนกตามสถานภาพแรงงาน จังหวัดพัทลุง.....	64
3.9 จำนวนเหมืองแร่ ปริมาณแร่ที่ผลิตได้ในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามชนิดแร่ ปี 2543.....	68
3.10 การจับสัตว์ทะเล ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2543	70
3.11 จำนวนปลุสัตว์ เป็นรายอำเภอ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2543.....	73
3.12 การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า และจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2543.....	78
3.13 การจำหน่ายประปา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2543.....	79
3.14 เลขหมายโทรศัพท์ แยกตามประเภทผู้เช่าองค์การโทรศัพท์ แห่งประเทศไทย จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	80
3.15 เลขหมายโทรศัพท์ แยกตามประเภทผู้เช่า บริษัทไทยเทเลโฟน แอนด์ เทเลคอมมิวนิเคชั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	80
3.16 ประชากรโดยเฉลี่ย จำแนกตามสถานภาพแรงงาน จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	81
5.1 ข้อมูลเบื้องต้นรายจังหวัดที่ทำการศึกษา ปี 2543.....	98
5.2 เปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ปี 2543.....	99
5.3 ตัวทวิคูณผลผลิต ณ ราคาผู้ผลิต.....	102
5.4 ตัวทวิคูณค่าจ้างแรงงาน ณ ราคาผู้ผลิต.....	104
5.5 ตัวทวิคูณส่วนเกินจากการดำเนินงาน ณ ราคาผู้ผลิต.....	106
5.6 ตัวทวิคูณรายได้ ณ ราคาผู้ผลิต.....	108
5.7 ตัวทวิคูณการจ้างงาน ณ ราคาผู้ผลิต.....	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

5.8	ลำดับของความเชื่อมโยงการผลิตโดยรวม.....	113
5.9	ลำดับของความเชื่อมโยงการผลิตไปข้างหน้า.....	114
5.10	ลำดับของความเชื่อมโยงการผลิตไปข้างหลัง.....	115
5.11	ประเภทอุตสาหกรรมที่มีค่าตัวทวีคูณและดัชนีความเชื่อมโยงการผลิตสูง.....	118
5.12	การนำเข้าน้ำมันดิบจากประเทศที่คัดเลือกมาจากเอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	120
5.13	มูลค่าผลได้และต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการขาดคล่อง ที่อัตราเงินเฟ้อร้อยละ 5.....	123
5.14	มูลค่าปัจจุบันของผลได้และต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการขาดคล่อง.....	126
5.15	มูลค่าปัจจุบันของผลได้สุทธิที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการขาดคล่อง.....	129
5.16	รายได้ของคนในจังหวัดรอบแนวคลองที่เพิ่มขึ้นจากค่าดำเนินการ และบำรุงรักษาคลอง ในช่วงเวลาต่างๆ.....	132
5.17	อุปสงค์ต่อสินค้าในสาขาการผลิตต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น (ΔF) ในแต่ละช่วงเวลา.....	133
5.18	มูลค่าการผลิตสินค้าในสาขาการผลิตต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น (ΔX) ในแต่ละช่วงเวลา..	134
5.19	ผลได้ทางอ้อมหรือมูลค่าของมูลค่าเพิ่มที่เพิ่มขึ้นจากการมีและเปิดใช้คลอง (ΔV) ในช่วงเวลาต่างๆ.....	135
5.20	มูลค่าปัจจุบันของผลได้สุทธิเมื่อคำนึงถึงผลได้ทางตรงและทางอ้อม.....	136
5.21	ค่าความยืดหยุ่นของการโยกย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม.....	138